

**Quicksan flora en fauna
Belterweg 7 te Harfsen**

Opdrachtgever
Van der Poel Milieu
Brummelaarsweg 7
7475 RJ Markelo

Hamabest BV
Postbus 676
7400 AR Deventer
Rostockstraat 12 A

T. 0570 – 63 81 81
F. 0570 – 60 82 72

info@hamabest.nl
www.hamabest.nl

Rapport
R13.272-JMW-F01
20 augustus 2013
20 pagina's

Auteur:
ing. J.M. de Wever

Projectleider:
ing. J.M. de Wever

Autorisatie:

Projectgegevens

Locatiegegevens

Gebruik	: Agrarisch
Toekomstig gebruik	: Wonen
Plaats	: Harfsen
Voorgenomen activiteit	: Sloop opstallen, bouw woningen en bijgebouwen

Veldbezoek

Datum veldbezoek	: 16 augustus 2013
Adviseur Hamabest	: De heer J.M. de Wever

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de opdrachtgever of Hamabest BV

Samenvatting

In opdracht van Van der Poel Milieu heeft Hamabest BV aan de Belterweg 7 te Harfsen (gemeente Lochem) een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en overig (natuur)beleid.

Het plangebied is gelegen ten noordoosten van de kern van Harfsen en bestaat uit agrarische opstallen. De locatie is gelegen nabij (binnen een straal van 500 meter) de Ecologische Hoofdstructuur.

De aanleiding voor het uitvoeren van onderhavige quickscan is de gewenste realisatie van twee woning met bijgebouwen. In dit kader zullen diverse opstallen worden geamoveerd. Het plangebied zal landschappelijk worden ingepast. Deze ingrepen vallen binnen de Flora- en faunawet onder het belang j: de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Onderhavige quickscan is gebaseerd op een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Dit veldbezoek heeft op 16 augustus 2013 plaatsgevonden.

Op basis van onderhavige quickscan is beoordeeld of er voor de voorgenomen ingreep in het plangebied procedurele gevolgen zijn betreft de Flora- en faunawet en overig (natuur)beleid.

Beschermde gebieden

Het plangebied is gelegen nabij de Ecologische Hoofdstructuur.

- De aard van de ingreep en de onderlinge afstand maken dat er geen negatieve effecten zijn te verwachten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de nabijgelegen EHS.

Vogels

De opstallen en de te rooien groenstructuren (kunnen) worden gebruikt door diverse algemeen voorkomende soorten (geen jaarrond beschermd nest) als broedlocatie.

- De sloop- en rooiwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden.
- Indien het niet mogelijk is om voor of na het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren, dient voorkomen te worden dat exemplaren er gaan broeden.
- Bij de nieuwe inrichting kan rekening met de steenuil worden gehouden.

Flora- en faunawet, overig

Er zijn verder geen standplaatsen of vaste verblijfplaatsen/ nesten van (streng en strikt) beschermde (wilde) plant- of diersoorten aangetroffen binnen het plangebied.

- Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat er in de huidige situatie geen procedurele gevolgen zijn, mits er aan de bovengenoemde voorwaarde wordt voldaan.

Ten aanzien van de ingrepen is nog een algemeen geldende voorwaarde vanuit de Flora- en faunawet van toepassing:

- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doelstelling	6
1.3	Volledigheid onderzoek	6
2	Wettelijk kader	7
2.1	Flora en faunawet	7
	van kracht	7
2.1.1	Zorgplicht	7
2.1.2	Verbodsbepalingen	7
2.1.3	Algemene maatregelen van Bestuur (AMvB)	8
2.1.4	Vogels	9
2.1.5	Gedragscode	9
2.2	Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet'98)	10
2.3	Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	10
2.4	Rode Lijst	10
3	Onderzoeksopzet	11
3.1	Deskresearch	11
3.2	Veldbezoek	11
4	Situatiebeschrijving	12
4.1	Huidige situatie	12
4.2	Gewenste toekomstige situatie	13
5	Bevindingen onderzoek	14
5.1	Bevindingen deskresearch	14
5.2	Bevindingen veldonderzoek	14
6	Effectenbeoordeling	16
6.1	Effecten beschermde gebieden	16
6.2	Effecten soorten	16
7	Conclusie en vrijblijvend advies	18
7.1	Conclusie	18
7.2	Vrijblijvend advies	18

Bijlage:

- 1 Literatuurlijst.

Bijgeleverd los document: ErfWijzer Steenuil

1 Inleiding

In opdracht van Van der Poel Milieu heeft Hamabest BV aan de Belterweg 7 te Harfsen (gemeente Lochem) een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en overig (natuur)beleid.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het uitvoeren van onderhavige quickscan is de gewenste realisatie van twee woning met bijgebouwen. In dit kader zullen diverse opstallen worden geamoveerd.

De hierboven beschreven activiteiten kunnen negatieve gevolgen hebben voor aanwezige flora- en faunasoorten op de locatie en de directe omgeving.

In verband met het inwerktreding van de Flora- en Faunawet op 1 april 2002 is het noodzakelijk om voorafgaande aan bouw- en/ of sloopactiviteiten te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- liggen er beschermde natuurgebieden, zoals de EHS of Natura2000-gebieden in de directe omgeving?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten of gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende of compenserende) maatregelen genomen te worden?
- dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitend geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek. Aan de hand expert-judgment en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten.

Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

2 Wettelijk kader

Hieronder wordt het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen beschreven.

2.1 Flora en faunawet

De bescherming van planten- en diersoorten is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is erop gericht om de Nederlandse biodiversiteit te beschermen en de dieren en planten binnen de Nederlandse wetgeving de plek te geven die hun volgens de Europese afspraken toekomt. De Flora- en faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht.

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Van het verbod ('nee') kan alleen onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. Naast de zorgplicht bevat de wet ook een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten.

2.1.1 Zorgplicht

Dit houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

2.1.2 Verbodsbepalingen

- Artikel 8:** Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:** Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:** Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

- Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:** Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.1.3 Algemene maatregelen van Bestuur (AMvB)

De 'AMvB art.75' van de Flora- en faunawet is in februari 2005 in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke soorten tijdens specifieke activiteiten geregeld. De Flora- en faunawet is middels deze AMvB vereenvoudigd doordat bij bijvoorbeeld ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer voor de meest algemene soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt. De beschermde soorten worden ingedeeld in drie categorieën (tabellen). Tevens hebben vogels een aparte status.

Tabel 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (licht beschermd):

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de zorgplicht van kracht. De werkzaamheden betreffen bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Tabel 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een, door de minister goedgekeurde, gedragscode gewerkt wordt (streng beschermd):

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer er niet gewerkt wordt met een gedragscode of wanneer de ingrepen niet vallen bij de Tabel 1 genoemde werkzaamheden, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden. De aanvraag zal worden onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten en in AMvB aanvullend aangewezen soorten (bijlage 1) (strikt beschermd):

Voor soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de bijlage 1 soorten geldt het zwaarste beschermingsregime. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Een ontheffing kan alleen worden verleend wanneer:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- sprake is van een in of bij de wet genoemd belang;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Voor soorten bij bijlage IV-soorten geldt eveneens dat er sprake moet zijn van een door de Habitatrichtlijn erkend belang.

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

2.1.4 Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet hanteert geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is, ongeacht de datum. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nest. Deze nesten vallen tijdens de gebruiksperiode onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Een aantal vogels gebruiken het gehele jaar hun nest, als bijvoorbeeld vaste rust- en of verblijfplaats, of zijn erg honkvast en keren elk jaar terug naar dezelfde locatie of gebruiken elk jaar hetzelfde nest en zijn niet in staat om zelf een nest te maken. In bovengenoemde situaties is het nest jaarrond beschermd. Dit houdt in dat het nest/ vaste rust- en verblijfplaats ook na het broedseizoen niet zomaar vernietigd mag worden (Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten, augustus 2009)

Indien een jaarrond beschermd nest aanwezig is en deze (en/ of de leefomgeving) verloren gaat, kan een ontheffing worden aangevraagd en/ of dienen mitigerende maatregelen genomen te worden.

Voor soorten kan alleen ontheffing worden verkregen indien er sprake is van een wettelijk belang genoemd in de Vogelrichtlijn;

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

2.1.5 Gedragscode

Er kan gebruik worden gemaakt van de vrijstelling die is gegeven naar aanleiding van een goedgekeurde gedragscode. Er dient dan aantoonbaar in overeenstemming met de gedragscode gewerkt te worden. Door de inhoud van de gedragscode op te nemen in bijvoorbeeld eigen werkprotocollen.

Veel gebruikte gedragscodes voor onderhavige activiteiten zijn de gedragscode 'ruimtelijke ordening en inrichting van gemeenten' en de gedragscode 'Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector'.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet'98)

Het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden in Nederland is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is.

Gebieden die bescherming genieten onder de Nbwet'98 zijn Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en wetlands.

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden, moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Betreft het een Natura2000-gebied zal een vergunningsaanvraag op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 moeten worden aangevraagd.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Vaak vallen de Natura2000-gebieden samen met de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur. Deze EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In de EHS liggen: bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken), gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden (beheerd volgens agrarisch natuurbeheer) en ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee.

In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, tenzij er geen alternatieven zijn. Ook moeten de ontwikkelingen een groot openbaar belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gemitigeerd. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader. De initiatiefnemer dient onderzoek te doen naar eventuele significant negatieve effecten die een activiteit kunnen hebben op de EHS.

2.4 Rode Lijst

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de Flora- en faunawet zijn opgenomen.

3 Onderzoeksopzet

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van (strikt) beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een deskresearch en vervolgens is de locatie bezocht.

3.1 Deskresearch

Alvorens het terrein is bezocht, zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (onder andere telmee.nl, waarneming.nl en zoogdierenatlas.nl) geraadpleegd. De waarnemingen zijn gedaan tussen 2003 en 2013. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of er streng en strikt beschermde soorten voorkomen in het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen. Deze atlasgegevens zijn afkomstig van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO).

De website van de provincie Gelderland 'Atlas Gelderland' is geraadpleegd op 15 augustus 2013.

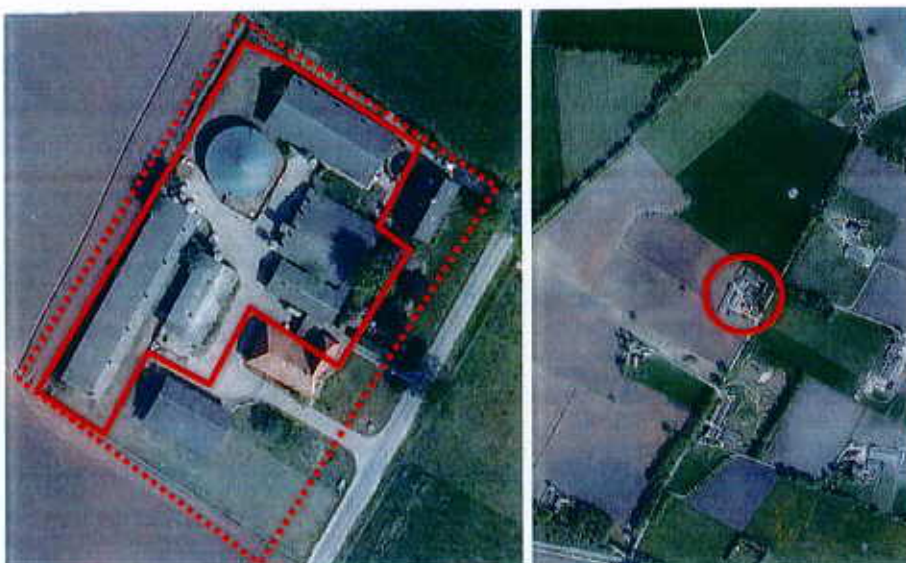
3.2 Veldbezoek

Het plangebied is overdag op 16 augustus 2013 bezocht. Een zonnige dag met een dagtemperatuur van rond de 24°C. Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

4 Situatiebeschrijving

In dit hoofdstuk zijn de onderzoekslocatie en de voorgenomen activiteiten beschreven. Op onderstaande afbeeldingen is het plangebied weergegeven waarbinnen de activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden (rode lijn). Tijdens het veldbezoek is ook de directe omgeving van dit onderzoeksgebied bekeken (rode stippellijn).

4.1 Huidige situatie

Afbeelding 1 en 2: Situering onderzocht gebied (bron: Atlas Gelderland).

Het plangebied is gelegen ten noordoosten van de kern van Harfsen en bestaat uit agrarische opstallen. De meeste stallen hebben de agrarische functie verloren, met uitzondering van de meest westelijk gesitueerde stal. In deze stal worden nog varkens gehouden. Rondom de stallen is het hoofdzakelijk verhard. Op het overige perceel staan eveneens twee te handhaven woningen en een te behouden kapschuur. Het oostelijke deel van het perceel is met name ingericht als tuin.

Foto's: Indrukken van de te amoveren opstallen, van noord naar zuid.

De directe omgeving bestaat met name uit agrarische percelen.

Foto's: Overige te amoveren opstallen (west naar oost). Rode cirkel is oud steenuilen nest.

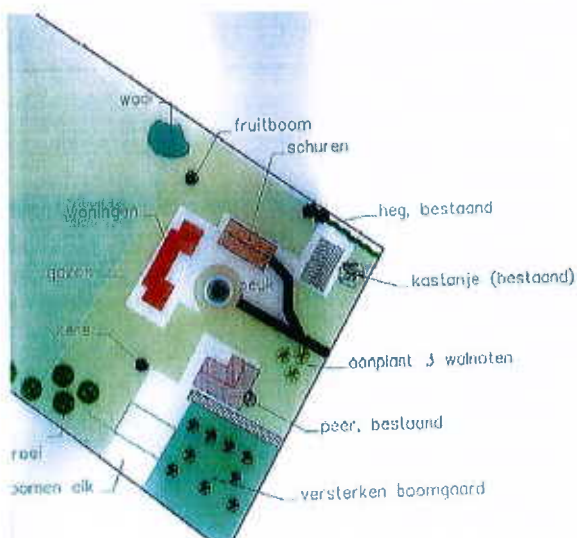
Foto's: Overige indrukken; de te handhaven kapschuur en woningen.

4.2

Gewenste toekomstige situatie

De initiatiefnemer is voornemens de opstallen binnen het daadwerkelijke plangebied te amoveren ten behoeve van de bouw van twee woningen met bijgebouwen. Er zullen in bovenstaand kader waarschijnlijk enkele groenstructuren worden gerooid, maar geen oude bomen. Het perceel zal landschappelijk worden ingepast.

Deze ingrepen vallen binnen de Flora- en faunawet onder het belang j: de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Afbeelding 4: Inrichtingplan (bron: Van der Poel Milieu).

5 Bevindingen onderzoek

Hieronder worden de bevindingen van de quickscan besproken, allereerst de bevindingen van de deskresearch en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek.

5.1 Bevindingen deskresearch

In de databases van de provincie Gelderland is af te lezen dat het plangebied nabij (circa 450 meter) de Ecologische Hoofdstructuur is gelegen.

Afbeelding: Ligging plangebied t.o.v. de EHS (bron: Atlas Gelderland).

Er zijn op de geraadpleegde, digitale verspreidingsatlassen waarnemingen vermeld van enkele streng of strikt beschermde soorten die in het onderhavige kilometerhok (of belendend aan) verwacht kunnen worden, zoals de gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, huismus, kerkuil, eekhoorn, das, steenmarter en kamsalamander.

5.2 Bevindingen veldonderzoek

Hieronder zijn de bevindingen van het veldonderzoek voor de relevante soortgroepen opgenomen. Tijdens het veldbezoek zijn de eigenaren geïnterviewd.

Flora

Binnen het daadwerkelijke plangebied zijn geen beschermde wilde planten aanwezig. De meeste groenstructuren en bloemen zijn geplant (cultivars) en zijn derhalve niet beschermd. De wilde soorten zijn algemeen voorkomende kruiden.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn er in en rondom het daadwerkelijke plangebied enkele vogelsoorten of sporen ervan waargenomen, zoals de winterkoning, duif en merel.

Algemeen voorkomende soorten kunnen worden verwacht in de te amoveren opstallen en de groenstructuren. In de opstallen zijn nestresten aanwezig van onder andere de winterkoning. Enkele opstallen zijn begroeid met hederen en paarse regen. In deze groenstructuren kunnen eveneens vogels broeden, evenals in de bomen aan de oostzijde van het plangebied.

In de stal nabij de kapschuur (foto 6) heeft volgens de eigenaar tot circa vier jaar geleden een steenuilenpaartje gebroed. Eén van de steenuilen is toen dood aangetroffen. Sindsdien is het nest onbezet geweest en zijn er geen exemplaren meer gesignaleerd. Op de oude nestlocatie zijn nog enkele oude sporen van de steenuil aanwezig (veren en fecaliën), evenals in de tegenoverliggende kapschuur. Er zijn tijdens het veldbezoek geen verse sporen, zoals braakballen en fecaliën, aangetroffen die duiden op een bezetting van het nest. Aangenomen mag worden dat het nest verlaten is.

Overige jaarrond beschermde nesten, zoals van bijvoorbeeld de huismus of roofvogels, zijn niet te verwachten in de te amoveren stallen of de eventueel te kappen bomen. De woning met de rode dakpannen is in potentie geschikt als broedlocatie van de huismus. Er zijn echter tijdens het veldbezoek geen exemplaren aangetroffen van deze soort.

Zoogdieren

De te amoveren opstallen zijn door hun constructie niet of nauwelijks geschikt om als verblijfplaats van vleermuizen te dienen. Zo zijn er geen bereikbare, geschikte ruimtes aanwezig tussen dakpannen en isolatiepanelen en zijn de spouwmuur en de gevels bijna geheel ontoegankelijk, mede door de groenstructuren die tegen de gevels zijn gegroeid. Tevens zijn er geen geschikte bomen aanwezig waarin boombewonende soorten kunnen voorkomen. Gezien het karakter van het plangebied zullen er wel insecten voorkomen. Hierdoor zal het plangebied zeker dienst doen als foerageergebied. De te handhaven opstallen, met name de oude boerderij, zijn geschikt als verblijfplaats van vleermuizen. Door de gewenste ingreep zullen er geen essentiële vliegroutes of foerageergebieden verloren gaan.

Er zijn geen sporen/verblijfplaatsen aangetroffen van de steenmarter of overige streng en strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Volgens de eigenaren komt de steenmarter ook niet voor binnen het perceel. Voor de das zijn er geen geschikte foerageergebieden of verblijfplaatsen aanwezig.

Algemeen voorkomende soorten (tabel 1) kunnen binnen en rondom het plangebied worden verwacht.

Overige soortgroepen

Het karakter van het plangebied, waaronder het ontbreken aan geschikt oppervlaktewater, maakt dat deze niet geschikt is voor de veelal veeleisende streng en strikt beschermde exemplaren van soortgroepen als reptielen, amfibieën, vissen, kevers, dagvlinders en libellen. Algemeen voorkomende (amfibie)soorten (Tabel 1), zoals de bruine kikker en gewone pad, kunnen onder groenstructuren en opgeslagen spullen (bijvoorbeeld houtstapels en stenen) voorkomen. Er is een vijver aanwezig, maar deze zit vol met vis en derhalve niet geschikt voor amfibieën.

6 Effectenbeoordeling

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op de eventueel aanwezige beschermde gebieden en de aanwezige flora en fauna getoetst aan de vigerende wet- en regelgeving.

6.1 Effecten beschermde gebieden

Het plangebied is gelegen nabij de Ecologische Hoofdstructuur. De aard van de ingreep en de onderlinge afstand maken dat er geen negatieve effecten zijn te verwachten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de nabijgelegen EHS.

6.2 Effecten soorten

Er wordt in het kader van de Flora- en faunawet nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang treft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde wilde vaatplanten aangetroffen. Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze soortgroep.

Vogels

In de te slopen opstallen en in de groenstructuren kunnen algemeen voorkomende soorten broeden. Alle broedende vogels zijn beschermd. De uitvoering van de sloop- en rooiwerkzaamheden zullen derhalve buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden. Het is van belang om te weten dat de Flora- en faunawet geen standaardperiode voor het broedseizoen hanteert. Het gaat erom of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Als richtdatum kan echter, in onderhavige situatie, begin maart tot eind augustus (i.v.m. duiven) worden aangehouden. Indien sloop- of rooiwerkzaamheden niet buiten het broedseizoen kunnen plaatsvinden, dient voorkomen te worden dat vogels op die locatie tot broeden komen. Dit geldt alleen voor vogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is.

Jaarrond beschermde nesten zijn alleen beschermd wanneer deze nog in gebruik zijn. Op basis van de informatie van de eigenaren en de bevindingen tijdens het veldonderzoek kan aangenomen worden dat het nest van de steenuil al geruime tijd niet meer wordt gebruikt en derhalve geen bescherming meer geniet. Wel kan in de nieuwe situatie rekening worden gehouden met deze soort, onder andere door nestkasten te plaatsen en het plangebied voor deze soort in te richten.

Als separaat document is de folder ErfWijzer Steenuil toegevoegd. Hierin staan diverse maatregel om het leefgebied van de steenuil te verbeteren. Over het juist plaatsen van nestkasten is op internet veel te vinden. Er zullen door de ingrepen geen jaarrond beschermde nesten verloren gaan.

Zoogdieren

Binnen het plangebied zijn er geen vaste verblijfplaatsen van streng of strikt beschermde soorten waargenomen.

Voor algemeen voorkomende soorten (Tabel 1) geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft. Er zijn derhalve geen negatieve effecten te verwachten aangaande zoogdieren.

Wel dient in onderhavige situatie de zorgplicht goed nageleefd te worden. Dit kan door de opstallen buiten het voortplantingsseizoen en de winterrust van kleine zoogdieren te amoveren (globaal september- oktober) en eventueel aanwezige exemplaren de gelegenheid te geven om te vluchten.

Overige soorten

Het daadwerkelijke plangebied biedt geen geschikte leefgebieden voor streng en strikt beschermde overige soorten.

Voor algemeen voorkomende soorten (Tabel 1) geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft.

Algemene zorgplicht

Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood.

7 Conclusie en vrijblijvend advies

Hieronder is de conclusie opgenomen over het feit of er al dan niet procedurele gevolgen zijn voor de voorgenomen ingrepen in het plangebied. Tevens wordt er een vrijblijvend advies gegeven.

7.1 Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan is beoordeeld of er voor de voorgenomen ingreep in het plangebied procedurele gevolgen zijn betreft de Flora- en faunawet en overig (natuur)beleid.

Beschermde gebieden
Het plangebied is gelegen nabij de Ecologische Hoofdstructuur. De aard van de ingreep en de onderlinge afstand maken dat er geen negatieve effecten zijn te verwachten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de nabijgelegen EHS.
Vogels
De opstellen en de te rooien groenstructuren (kunnen) worden gebruikt door diverse algemeen voorkomende soorten (geen jaarrond beschermd nest) als broedlocatie. - De sloop- en rooiwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. - Indien het niet mogelijk is om voor of na het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren, dient voorkomen te worden dat exemplaren er gaan broeden. - Bij de nieuwe inrichting kan rekening met de steenuil worden gehouden (vrijblijvend advies).
Flora- en faunawet, overig
Er zijn verder geen standplaatsen of vaste verblijfplaatsen/ nesten van (streng en strikt) beschermde (wilde) plant- of diersoorten aangetroffen binnen het plangebied. - Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat er in de huidige situatie geen procedurele gevolgen zijn, mits er aan de bovengenoemde voorwaarde wordt voldaan. Ten aanzien van de ingrepen is nog een algemeen geldende voorwaarde vanuit de Flora- en faunawet van toepassing: - Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor in het wild levende dieren en hun leefomgeving. - De sloop van de opstellen en het rooien van de groenstructuren dient bij voorkeur in september- oktober te gebeuren.

7.2 Vrijblijvend advies

Bij de toekomstige inrichting van het plangebied kan rekening worden gehouden met het stimuleren van natuurwaarden. Bij nieuwe beplanting (heggen, heesters en bomen) is het gebruik van inlandse, bloem- en vruchtdragende soorten aan te bevelen. Gebruik van inlandse soorten is vooral voor insecten en daarmee voor vleermuizen, maar ook voor vogels geschikt. Met de nieuwe inrichting kan rekening worden gehouden met de steenuil (hoofdstuk 6; Vogels).

BIJLAGE 1

LITERATUURLIJST

- Boeve, M.N.**, Omgevingsrecht, uitgeverij Europa Law Publishing, Amsterdam, 2006
- Broekhuizen, S e.a.**, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992
- Den Held, J.J.**, Beknopt overzicht Nederlandse Plantengemeenschappen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1991
- Dienst Regelingen**, Ministerie van Economische zaken; Soortenstandaarden: huismus, steenuil, kerkuil, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis
- IKC Natuurbeheer**, Handboek natuurdoeltypen in Nederland, uitgeverij Judels&Brinkman, Delft, 1995
- Meesters, G.**, Natuuratlas van Nederland, uitgeverij Icob b.v. Alphen aan den Rijn, 2001
- Meijden R. Van der**, Heukels' Interactieve Flora van Nederland, ETI, 2007
- Parmentier, F, Paassen A van**, Steenuil onder de pannen – maatregelencatalogus, 2009
- Olsen L-H**, Dier & spoor, KNNV uitgeverij, 2012
- Ravon**, De amfibieën en reptielen van Nederland, 2009
- Sovon Vogelonderzoek Nederland**, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, uitgeverij KNNV, Utrecht, 2002
- Spohn, R.**, Bloemen, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2008
- Spohn, R.**, Bomen, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2008
- Sterry, P.**, Vogelwijzer, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2006
- Vogelbescherming Nederland**, Topografische Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland, Zeist, 2003.

Internet:

Atlas Gelderland
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.telmee.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdieratlas.nl

ErfWijzer Steenuil

Bekijk het erf door de
ogen van een Steenuil!

Dit hulpmiddel geeft inzicht welke verbeteringen u op het erf kunt treffen voor de Steenuil. Voor een Steenuil zijn drie aspecten van cruciaal belang in zijn leefgebied:

- 1 jaarrond voldoende **voedsel**
- 2 een geschikte **nestplek**
- 3 **veiligheid**

Alle drie de aspecten moeten in orde zijn.

Elk aspect wordt hieronder kort toegelicht. Vervolgens worden voorbeelden ter verbetering gegeven. Voor een overzicht van alle mogelijke maatregelen verwijzen we naar de maatregelencoatalogus (www.steenuil.nl).

Per aspect is het bijbehorende deel van de maatregelencoatalogus (mc) aangegeven. **Alle verbeteringen hebben betrekking op het gebied binnen een straal van 200 meter gerekend vanaf de (potentiële) nestlocatie.**

De kans dat er zich een Steenuil op uw erf vestigt neemt toe wanneer er in de directe omgeving Steenuilen voorkomen. Jonge Steenuilen die op zoek zijn naar een eigen leefgebied verplaatsen zich slechts over korte afstanden: meestal minder dan 5 kilometer vanaf de geboorteplaats. Kijk voor meer informatie over het voorkomen van Steenuilen op www.sovon.nl.

Neem voor meer informatie of advies contact op met de provinciale organisatie Landschapsbeheer (www.landschapsbeheer.nl) of STONE Steenuilenoverleg Nederland (www.steenuil.nl). Landschapsbeheer kan u ook meer vertellen over de subsidiemogelijkheden voor erfverbetering.

Wat eten Steenuilen?

Steenuilten hebben een ruime menukaart. Belangrijk zijn

muizen,

grote insecten (maikewers),

larven en rupsen.

Kikkers,

salamanders,

nachtvlinders en

jonge vogels (mussen, spreeuwen, merels)

worden echter ook niet versmaad. Ditzelfde geldt voor

regenwormen.

Deze alternatieve prooien zijn vooral belangrijk als er weinig muizen zijn. Om hun jongen dan van voldoende voedsel te kunnen voorzien is het nodig dat de Steenuil kan overschakelen op andere prooien.

Het is dan ook belangrijk dat u uw erf **gevarieerd** inricht, en **gefaseerd** beheert. Hierdoor is er geschikt leefgebied voor veel verschillende prooidieren en kan de Steenuil kiezen uit een ruim aanbod

Steenuilten vangen hun prooi vaak lopend. Ook jagen ze graag van een lage uitkijkpoot (muizen). Dat lukt alleen in korte vegetatie. Rupsen worden vaak tussen vegetatie bemachtigd. Maikewers en andere grote insecten worden lopend of vliegend gevangen.

Maatregelen om het prooiaanbod te verbeteren (mc deel 4)

Leg dubbele rasters aan en laat er tussenin een ruigtestrook ontstaan.

Plant struiken en bomen die noten dragen (beuk, hazelaar, walnoot, eik).

In lang gras kunnen Steenuilen niet goed uit de voeten. Zorg daarom voor een ruime oppervlakte aan kort gras, maar maai niet te intensief. Beweid met schapen of paarden is prima.

Leg composthoppen, mesthoppen, takkenrillen en houtstapels aan.

Leg een vijver of poel aan.

Zaai een verloren hoek in met graan (b.v. rogge of gerst) en laat dit de winter overstaan.

Leg een gevarieerde moestuin aan, plant er een (beuken- of madoorn-)haag omheen.

Plant waar mogelijk heggen en singels aan.

Plant een boongaad met hoogstamfruitbomen.

Zaai ner en der overhoekjes met ruigtekruiden ontstaan. Maai die 2x per jaar.

Plaas rasterpaaltjes die als uitkijkposten dienst kunnen doen. Gaan prikkeldraad of schrikdraad bovenop!

Weg bermen nemen voor Veldmuizen in belang toe als de gras- en kruidvegetatie een hoogte heeft van 10 tot 30 centimeter.

Maai daarom regelmatig (2 tot 3 keer per jaar), maar niet te kort.

Bermen langs drukke wegen vormen een potentieel gevaar. Voer hier geen beheer dat gericht is op het verwijderen van het prooidierenaanbod. Door het planten van een haag/singel kan soms voorkomen worden dat Steenuilen te lang over de weg vliegen.

Waar broeden Steenuilen?

Steenuilten zijn uitgesproken **holenbroeders**.

Ze nestelen graag in natuurlijke holten in

hoogstamfruitbomen (appel, walnoot) en **knotbomen** (wilg, populier)

Ook wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de ruimte tussen de dakbedekking en de isolatielaag in **schuurtjes en stallen**.

Nestkasten worden ook graag benut.

De Steenuil is gebaat bij meerdere geschikte nestplekken in zijn territorium. Dan kan hij wisselen en heeft voldoende mogelijkheden om de juiste broedplaats te kiezen.

Maak de ruimte tussen de dakbedekking en de isolatielaag bereikbaar voor Steenuilen.

Houd bij de renovatie van een schuur of ander gebouw rekening met de Steenuil. Vaak is het simpel de aanwezige nestplek te behouden of een nieuwe te creëren. Houd de plek toegankelijk.

Plaas een (extra) nestkast op een rustige locatie.

Maatregelen om de nestgelegenheid te verbeteren (mc deel 5)

Houd bestaande natuurlijke holten in stand, laat oude (dode) bomen zo lang mogelijk staan.

Bewond het ontstaan van natuurlijke holten door her en der inrotting na snoeiwerk toe te staan.

Plant hoogstambomen als appel en walnoot aan.

Plant (waar passend) knotbomen aan.

Onderhoud knotbomen regelmatig.

Maak de ruimte tussen de dakbedekking en de isolatielaag bereikbaar voor Steenuilen.

Houd bij de renovatie van een schuur of ander gebouw rekening met de Steenuil. Vaak is het simpel de aanwezige nestplek te behouden of een nieuwe te creëren. Houd de plek toegankelijk.

Plaas een (extra) nestkast op een rustige locatie.

Belang van schuilplaatsen

Net uitgevlogen jonge Steenuilen zijn bijzonder kwetsbaar omdat ze nog niet goed kunnen vliegen, hun leefomgeving nog niet goed kennen en gevaren slecht kunnen inschatten. Veel jongen overleven de eerste levensmaanden niet. Voor hun overleving is het van groot belang dat er op uw erf voldoende **schuilplaatsen** aanwezig zijn en dat u aandacht geeft aan potentiële gevaren. Van nature zoeken jonge Steenuilen veilige plekken om zich overdag te verbergen. Hoe meer van dergelijke plekken er zijn des te beter. Ook voor volwassen Steenuilen zijn goede schuil- en roestplaatsen van belang.

Gevaren

Autoverkeer is één van de belangrijkste doodsoorzaken van Steenuilen. In een drinkbak, teil of badkuip kan een uil **verdrinken**.

Een niet zo zichtbaar maar dodelijk gevaar voor Steenuilen is **gif**, dat ze via insecten en vooral muizen binnen kunnen krijgen.

Predatoren zijn vooral de

Steenmarter, en in mindere mate de

Sperwer en de

Bosuil. Ook

honden en

katten eisen hun tol.

Maatregelen om de veiligheid te verbeteren (mc deel 6)

Let op uw huisdieren in de periode dat de jonge Steenuilen uitvliegen.

Let bij plaatsing van een nestkast erop dat de jonge uilen zelf de kast weer in kunnen als ze uitstapjes maken (laat de opening van de kast op een tak uitkomen).

Zorg voor meerdere geschikte schuilgelegenheden in de nabijheid van de nestlocatie (takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken e.d.)

Maak (de zolder van) schuurtjes toegankelijk.

Plaats extra nestkasten.

Voorzie drinkbakken van gaas of houten voorzieningen langs de wand zodat te water geraakte Steenuilen (en andere vogels) eruit kunnen komen.

Dek schoorstenen af met gaas.

Maak het huis 'muisproof' zodat u niet naar gif hoeft te grijpen.

Indien u bij een drukke weg woont, tref de voorzieningen voor Steenuilen zo ver mogelijk van de weg af.

Neem bij aanwezigheid van Steenmarters in de omgeving anti-martermaatregelen, bijvoorbeeld door aanpassing van de nestkast of de nestopening, of door zo veel mogelijk macrolon aan te brengen rond de stam van de boom waarin de kast hangt (alleen zinvol bij een geheel solitair staande nestboom).

Als er Bosuilen in de directe omgeving voorkomen is het erf minder geschikt voor Steenuilen.

Ontwerp en fotografie

Arno ten Hoeve - www.arnotenhoeve.nl

